

Akkreditering er styrket globalt

De 28 lande som har underskrevet ILAC-aftalen.

Internationale handelshindringer mindskes efter ny aftale i ILAC-regi og international standard

De nationale akkrediteringsorganer har i det internationale samarbejde et grundlæggende mål: At servicere den globale handel.

Dette samarbejde er nu styrket væsentligt, da en ny ILAC-aftale for akkrediteringsregioner blev underskrevet i november i Washington. Underskrivelsen af aftalen er med til at øge anerkendelsen af dokumentation og tekniske data for varer og ydelser ved eksport. ILAC er det internationale organ for gensidige akkrediteringsaftaler inden for laboratorieområdet.

Ordningen trådte i kraft 1. februar 2001 og betyder, at en prøvning/kalibrering foretaget på DANAK-akkrediterede laboratorier anerkendes af de 28 lande. Første underskrivere af aftalen var akkrediteringsregionerne European co-operation for Accreditation (EA) og den asiatiske søsterorganisation, APLAC.

Aftalen bygger dels på det stadig voksende globale netværk af akkrediterede prøvnings- og kalibreringsfaciliteter og dels på en evaluering af de eksisterende regionale aftaler som f.eks. den i Europa (EA), den i asien (APLAC) og senere den syd-afrikanske (SANAS).

Ifølge aftalen forpligter akkrediteringsorganerne sig til at opretholde tilliden til ILAC-aftalen gennem evalueringsbesøg fra egen region af anerkendte ILAC-medlemmer. For DANAK's vedkommende vil det stadig være EA, der gennemfører evalueringsbesøg.

Udover ILAC-aftalen vil overgangen til den nye ISO 17025-standard også være med til at styrke det globale akkrediteringsystem, da kravene til og grundlaget for bedømmelsen af laboratoriernes kompetencer, organisation og uvildighed nu er ens på verdensplan. Vedtagelsen af den fælles standard og den gensidige anerkendelse af prøvnings- og kalibreringsrapporter er således en realisering af mål, som Danmark har arbejdet aktivt for i mange år.

Stor fordel
Aftalen mellem de 28 landes akkrediteringsorganer er som nævnt en stor fordel for den globale handel og dermed også for Danmark. Akkrediteringsorganerne kan nu tilbyde erhvervsliv og myndigheder et globalt produkt, som kan være med til at mindske tekniske handelshindringer og sørge for, at kontrollen af produkter og ydelsers egenskaber bliver mere gennemskuelig og med passende kvalitet.

Et mål er nået - den historiske udvikling af akkrediteringssystemet

Folketinget vedtog i 1973 loven om Statens Tekniske Prøvenævn, der senere kom til at danne grundlag for DANAK

Det var for at imødekomme erhvervslivets stigende behov for uvildig prøvning og kalibrering, der kunne anerkendes overalt, at loven om Statens Tekniske Prøvenævn blev vedtaget.

Det var bl.a. i en erkendelse af, at kapaciteten på Statsprøveanstalten ikke var tilstrækkelig til at dække erhvervslivets behov, og for bedre at udnytte de private laboratoriers kompetencer og kapacitet, at Folketinget i 1973 besluttede at lade private laboratorier udføre autoriserede prøvninger.

Statens Tekniske Prøvenævn fik til opgave at autorisere laboratorier til at foretage teknisk prøvning samt til at forestå kontrollen med de autoriserede laboratorier.

I loven hed det, at autoriseret prøvning skal være et objektivi grundlag for vurdering af f.eks. materialer eller produkters "overholdelse af forskrifter vedrørende den offentlige sikkerhed samt til brug ved retsafgørelser og i kontraktforhold, hvori der indgår resultater af teknisk prøvning".

Loven fra 1973 danner dermed grundlaget for den nuværende akkrediteringsordning i Danmark, og siden slutningen af 80'erne er laboratorier blevet "autoriseret" på grundlag af krav i internationale standarder.

Global anerkendelse af prøvninger

Allerede i forbindelse med lovens vedtagelse i 1973 satte Folketinget nogle mål, som i dag er blevet indfriet. Et af målene var, at prøvningsrapporter skulle accepteres overalt – "i kraft af den udstedende instans".

Danmark var initiativtager til det første internationale møde om akkreditering, bl.a. for at drøfte den globale anerkendelse af prøvningsrapporter. De første aftaler om gensidig anerkendelse af prøvningsrapporter i Europa blev vedtaget i begyndelsen af 1990'erne, og i 1998 blev en global aftale om anerkendelse af ISO 9000-certifikater indgået.

I 1999 indgik EU og de europæiske akkrediteringsorganer (EA) en aftale om brug af akkreditering til sikring af varernes frie bevægelighed i EU's indre marked, og år 2000 blev det år, hvor akkrediteringsorganerne på globalt plan aftalte gensidigt at anerkende akkrediterede prøvnings/kalibreringsrapporter.

Frivilligt

Både i Danmark og internationalt bygger akkrediteringen på frivillighedens princip. Virksomhederne ansøger om akkreditering, og aftalerne mellem landenes akkrediteringsorganer er frivillige og altså hverken rets- eller traktatfæstet.

Frivilligheden er en af akkrediteringssystemets styrker. Det er i fælles interesse at fastholde og udvikle tilliden til akkreditering og konstant være til rådighed for erhvervsliv og myndigheder, når der er brug for uafhængig dokumentation af, at produkter eller ydelser overholder specificerede krav, f.eks. standarder.

Varernes frie bevægelighed skal sikres i EU's indre marked.

Træning i Dahlerups Pakhus af internationale bedømmere

European co-operation for Accreditation – EA i daglig tale – systematiserer uddannelsen af sine internationale bedømmere (team leaders)

EA har udpeget 5 internationale 'evaluators', som de vil stille til rådighed for ILAC's evalueringsteam. Jørgen G. Blom fra DANAK er en af disse fem.

Team leaders er specielt udpeget til at være ansvarlige for gennemførelsen af de obligatoriske evalueringer af de multilaterale aftalers (EA/ILAC) anerkendte medlemmer.

Ligeledes er APLAC i færd med at udpege fem 'evaluators', som også vil blive stillet til rådighed for ILAC.

Derfor har EA's Management Committee nedsat en gruppe, hvis opgave det bliver både at

opbygge og gennemføre et træningsprogram for team'et samt for medlemmerne af EA's Management Committee.

I denne gruppe, der har Hans Mittmann fra det tyske DAR som formand, repræsenterer Jørgen G. Blom DANAK. Øvrige deltagere i gruppen er: Merih Malmqvist, det svenske SWEDAC, Tina Engelhardt, det israelske ISIRAC, Nicole Vanlaethem, det belgiske BELTEST og Reinhard Dittler fra det østrigske BMWA. Gruppen vil blive udvidet med 1-2 personer med erfaring i akkreditering af certificeringsorganer.

Første træning i Danmark

Det første træningsprogram, som er for EA, afvikles 3.- 6. september i København – nærmere bestemt i Dahlerups Pakhus, Erhvervsfremme Styrelsen. Der forventes ca. 30 internationale deltagere.

Gruppen mødtes desuden i DANAK den 2.- 4. maj, hvor træningsprogrammet blev tilrettelagt.

EDB i akkrediterede laboratorier

DANAK's retningslinie RL 10, der er identisk med "EAL Guidelines for the use of computers and computer systems in accredited laboratories", bruges som vejledning til laboratorierne og til hjælp for DANAK's bedømmer-team.

Fokus på sikringen af de akkrediterede laboratoriers brug af EDB i forbindelse med laboratoriearbejde er blevet øget med udgivelsen af ISO 17025.

Derfor er en gennemgribende opdatering af DANAK's retningslinie nødvendig, således at man mere hensigtsmæssigt kan forholde sig til sikring af korrekt anvendelse af både software og hardware i prøvnings- og kalibreringslaboratorier. En projektgruppe med repræsentanter fra DANAK's ledende assessorer og tekniske assessorer er derfor etableret.

Endvidere nedsættes en høringsgruppe med medlemmer fra brancheforeninger, Eurolab, akkrediterede laboratorier og andre interessenter. Gruppens formål er at fungere som sparringspartner for projektgruppen i dens arbejde med opdateringen af RL 10.

Ud over at retningslinien bliver opbygget i menupunkter i lighed med ISO 17025 forventes det, at den også kommer til at indeholde DANAK's politik på området.

Arbejdet med at opgradere RL 10 ventes færdig ultimo oktober 2001. Endelig skal det nævnes, at den opdaterede retningslinie skal danne grundlag for et "brush up"-seminar om temaet for DANAK's tekniske assessorer.

Byggevaredirektivet

Notificerede organer spiller en central rolle for byggevarers frie bevægelighed i det indre marked.

Som så mange andre producenter skal fabrikanter af byggevarematerialer også dokumentere, at deres produkter lever op til specifikke krav, der er nedskrevet i en harmoniseret standard eller en europæisk teknisk godkendelse (ETA).

For nogle produkters vedkommende kan det ske ved en 'fabrikant-erklæring' – andre kræver en 3-parts attestering af overensstemmelsen. I det sidste tilfælde kommer notificerede organer såsom prøvningslaboratorier og certificeringsorganer ind i billedet, da en 3-parts attestering skal udføres af et 'organ', der er notificeret af medlemslandet over for EU-Kommissionen til at udføre det pågældende arbejde.

Enkel administration

By- og Boligministeriet, der forvalter Byggevaredirektivet, har valgt at lade akkreditering danne grundlag for en notificering. For at forenkle de administrative procedurer er byggelovgivningen

pr. 2. april 2001 ændret således, at notificeringen overlades til DANAK. Erhvervsfremme Styrelsen er også aktiv på området i Byggepolitisk Task Force. Der har som bekendt været en bred debat om forslagene til standarder.

14 prøvningslaboratorier og certificeringsorganer har meddelt By- og Boligministeriet, at de ønsker at være 'prænotificerede' organer. De skal/kan notificeres på basis af DANAK's akkreditering samt efterfølgende vurdering af fagkompetencen i relation til den harmoniserede standard eller en retningslinie for europæisk teknisk godkendelse.

Den første harmoniserede standard for en byggevare trådte i kraft 1. april 2001, og derefter vil cement kunne CE-mærkes. Efterhånden som der udgives harmoniserede produktstandarder og ETA'er, vil 'organer' kunne notificeres til at udføre overensstemmelseserklæringer for produkters overholdelse af standarderne.

Prøvningslaboratorier, certificerings- og inspektionsorganer, der ønsker at blive notificeret, skal ansøge DANAK om dette. Ansøgningsblanket findes på www.danak.dk. Er laboratoriet/organisationen ikke akkrediteret til det specifikke fagområde, skal der samtidigt ansøges om akkreditering.

Tekniske handelshindringer mindskes og administrative byrder lettes med ISO 17025

Eurolabs næstformand, Bent Larsen, er ikke i tvivl om, at den nye internationale ISO-standard 17025 er med til at fjerne de tekniske handelshindringer mellem lande i og uden for Europa

Den nye standard med det formelle navn DS/EN ISO/IEC 17025 erstatter den tidligere fælles europæiske standard, DS/EN 45001, som grundlag for prøvning og kalibrering.

Med 17025 har laboratorierne i lande i og uden for Europa nu et fælles grundlag at arbejde ud fra. Derfor er det ikke længere nødvendigt at kontrollere f.eks. laboratoriernes

etablering af sporbarhed, kalibrering af udstyr m.m. ved samhandel med lande, hvis laboratorier er akkrediteret efter den nye internationale standard.

Nordiske fingeraftryk

Bent Larsen, næstformand i laboratoriesammenslutningen Eurolab Danmark, er overbevist om, at flere handelshindringer mellem lande i Europa samt mellem Europa og lande som f.eks. USA, Australien og Japan fjernes via den nye standard. Det er også en administrativ fordel, at 17025 er udarbejdet, så den stemmer overens med ISO 9000 standarderne.

- Europa har gennem sit formandskab af ISO-gruppen kunnet præge udarbejdelsen af ISO 17025 kraftigt. Det er dog i særdeleshed de nordiske lande, der gennem et effektivt netværk har sat et stort fingeraftryk på dette væsentlige område, fortæller Bent Larsen.

Positiv reaktion

Ifølge Bent Larsen har den danske branche reageret positivt på indførelsen af den nye standard.

- Danske laboratorier har været med fra start. Under hele processen har de været informeret om og klar over, hvad der var på vej, fortsætter Bent Larsen.

Eurolab Danmark arrangerer seminarer et par gange om året, hvor aktuelle emner og tiltag tages op. Derfor har de ca. 100 danske laboratorier, der er organiseret under Eurolab Danmark, haft god mulighed for at holde sig orienteret. Desuden har alle laboratorier bl.a. kunnet deltage på de seminarer, som DANAK har holdt om den nye standard.

Bent Larsen – de danske laboratorier er godt informeret om den nye standard.

Alfred Jørgensen Laboratorium A/S på Frederiksberg modtog som de første et DANAK-diplom efter den nye, internationale standard ved en lille sammenkomst på laboratoriet. Fra venstre ses sektionsleder Jørgen G. Blom, ledende assessor Ole Danielsen, begge DANAK, og fra laboratoriet direktør Annette Lillie, afdelingsleder Jean Schneider samt kvalitets- og miljøchef Anne Tønnesen.

Første laboratorium akkrediteret efter ny international standard

I februar modtog Alfred Jørgensen Laboratorium A/S på Frederiksberg som det første danske laboratorium diplom som bevis på akkreditering efter den nye ISO 17025

Den internationale standard har som allerede nævnt på forsiden stor betydning for tilliden til danske produkter på det internationale marked og forventes at være med til at lette den administrative del af arbejdet i danske eksportvirksomheder. Når danske virksomheder lader deres produkter teste af laboratorier, der er akkrediteret, opnås en international anerkendelse af prøvningsresultatet i Europa og en række lande uden for Europa.

Den nye ISO-standard adskiller sig også fra den europæiske ved i højere grad at stille krav til forholdet mellem laboratoriet og dets enkelte kunde.

- Det betyder f.eks. at laboratoriet skal rådgive kunden om hvilke prøvningsmetoder, der er bedst egnet i det enkelte tilfælde, og der gives mulighed for, at laboratoriet også oplyser om, hvorvidt produktet lever op til de aktuelle standarder, siger kontorchef Vagn Andersen, DANAK.

DANAK-grundkursus følges op

Alle tidligere kursister på grundkurserne og andre interesserede inviteres til et 2-dages opfølgingskursus

På opfordring fra tidligere kursister arrangeres der den 20.-21. september 2001 et grundkursus med udgangspunkt i DS/EN ISO/IEC 17025. Kurset er en opdatering fra DS/EN 45001, som tidligere lå til grund for undervisningen på grundkurserne.

Programmet og prisen er endnu ikke helt fastlagt, og vil derfor blive udsendt senere sammen med tilmeldingsblanket.

Men følgende facts er klar:

Tid:
20. og 21. sep. 2001 (internat)

Sted:
Ferskvandscentret Silkeborg

Antal:
Max. 24 deltagere!

Interesserede kan allerede nu henvende sig til kursussekretær, Karin-Ulla Thaysen, tlf. 35 46 62 39 eller på mail kt@efs.dk

Status ISO 15189

Det var forventet, at ISO 15189, den kommende standard for medicinske laboratorier, ville blive endelig godkendt ved årsskiftet 2000/2001. Standarden er imidlertid blevet forsinket. Forsinkelsen skyldes, at man i ISO har besluttet, at standarder hvori der indgår krav til et kvalitetsstyringssystem, skal følge den nye ISO 9001:2000.

Medicinske laboratorier, der planlægger at starte på en akkrediteringsproces, anbefales foreløbig at arbejde ud fra ISO 17025, idet denne standards krav også er indeholdt i ISO 15189.

Yderligere information om akkreditering af medicinske laboratorier: Anne Cathrine Bollerup, acb@efs.dk

Estisk laboratorium søger om akkreditering efter 17025

Central Laboratory of Health Protection Inspectorate, Chemistry Laboratory of Tartu Department, i Estland kan blive DANAKs første internationale 17025-akkreditering

Det estiske laboratorium er kommet deres internationale kollegaer et stort skridt nærmere via deres ansøgning om akkreditering efter ISO standard 17025.

Laboratoriet beskæftiger sig bl.a. med pesticid-analyser for fødevarerindustrien og havde i forvejen gode kontakter i Danmark, hvilket har medvirket til, at valget faldt på DANAK i konkurrence med akkrediteringsorganer fra andre lande.

For DANAK er det samtidig en milepæl, at den første internationale akkrediteringsopgave efter den nye standard nu ser ud til at komme i hus.

Esterne bevidste om internationalt samarbejde

Dørene til det internationale marked skulle åbnes, derfor var det af stor betydning, at det var en vestlig organisation, der udstedte akkrediteringen.

Ligeledes var esterne meget bevidste om, at de ønskede at blive akkrediteret efter den nye ISO standard 17025. Deres interesse i at blive akkrediteret efter denne standard udtrykker deres ønske om at blive anerkendt internationalt.

Ledende assessor, Arne Kjær Sørensen, DANAK, stod sammen med teknisk assessor Erik Kirk Kirknel for akkrediteringen af Central Laboratory of Health Protection Inspectorate, Chemistry Laboratory of Tartu Department.

- Under forhandlingerne og besøgene hos esterne trådte kulturforskellene mellem et land fra den tidligere østblok og vesten tydeligt frem. Teoretisk har kemikerne i Østeuropa altid været meget dygtige, men har tidligere ikke haft så stor erfaring for så vidt angår det praktiske arbejde. Der er nu tegn på, at nyt apparatur og ikke mindst oplæring i og jævnlig brug heraf, har medført, at det daglige analysearbejde nu kan udføres med større kompetence end tidligere.

International inspiration

- De store forandringer efter murens fald ses også på laboratorieområdet. Ikke mindst er det positivt, at de unge kemikere i Estland nu bliver inspireret af, hvordan deres kollegaer arbejder i resten af verden, fortæller Arne Kjær Sørensen.

Arbejdsprocesserne i vest- og østeuropæiske laboratorier adskiller sig dog stadig fra hinanden på mange områder. F.eks. udføres analyserne i de vestlige lande af teknisk personale, mens det i Østeuropa typisk er kemikerne, der selv gennemfører analysearbejdet. I Estland er en af årsagerne hertil, at der ikke findes laborantskoler af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ifølge Arne Kjær Sørensen skal de gamle østlande ud over at gøre op med deres holdninger på de tekniske områder også gøre op med et internt, gammeldags hieraki.

- Vi konstaterede forhold, der var uacceptable under vores første 2-dages besøg i oktober, f.eks. vedr. renlighed og opbevaring af kemikalier, som blev opbevaret under helt uacceptable forhold.

- Det kunne dog konstateres, at esterne ved det andet besøg to måneder senere havde gjort et endog meget stort stykke arbejde for at imødekomme kritikpunkterne fra det første besøg.

Besøgene munder formentlig ud i, at laboratoriet bliver akkrediteret efter de internationale krav i ISO standard 17025 i løbet af få uger.

ISO 9001:2000 - certifikater

Supplerende tekst til certifikater vedtaget i IAF

En ny ISO 9000-familie er udgivet – til afløsning af 1994-udgaverne af ISO 9001-9004.

ISO 9001:2000 dækker nu alle virksomhedsstyper – altså også dem, der tidligere blev certificeret efter ISO 9002 og 9003.

Det betyder, at der stilles øgede krav til beskrivelsen på certifikatet af f.eks. hvilke aktiviteter den ISO 9001-certificerede virksomhed omfatter eller er ansvarlig for.

IAF har i samarbejde med ISO/TC 176 og ISO/CASCO udformet nogle retningslinier for, hvorledes man undgår vildledning og sikrer størst mulig gennemsækelighed med hensyn til hvilke produkter og processer, der er omfattet af certifikatet. Retningslinierne "IAF Guidance on the Application of ISO 9001:2000" findes på IAF's hjemmeside.

Det præciseres bl.a. at certifikatet skal være éntydigt med hensyn til angivelsen af ansvar

for produktudvikling og andre aktiviteter som produktion, salg og service.

Med den nye standard kan det være vanskeligt at give en fyldestgørende beskrivelse af kvalitetssystemets dækningsområde, hvis man skal undgå angivelse af, hvad det ikke omfatter i overensstemmelse med de 'Tilladelige udeladelser'. I erkendelse heraf er det for at sikre gennemsigtighed blevet besluttet i IAF, at der på alle ISO 9001:2000 certifikater skal tilføjes:

'Further clarifications regarding the scope of this certificate and the applicability of ISO 9001:2000 requirements may be obtained by consulting the organization' (Yderligere information vedrørende certifikatets dækningsområde og opfyldelse af ISO 9001:2000 krav kan fås ved henvendelse til virksomheden.)

ISO 9001:2000 kan købes ved henvendelse til Dansk Standard.

DANAK-personalia

Cand. pharm. Ilse Just er ansat som vikar for Pernille Brinkløv i perioden 1. januar til 31. august 2001. Arbejdsområde er rutinemæssige kontrolbesøg hos en del af de godkendte BST'ere.

Cand. scient Erik Øhlenschlæger er tiltrådt som ledende assessor, 1. maj 2001. Arbejdsområdet vil være akkreditering af laboratorier.

Ledende assessor i certificeringssektionen, Bente Grønlund, stoppede i DANAK 31. marts 2001

Jurist Bjarne Bang Christensen stoppede i DANAK 30. april 2001. Bjarne Bang Christensen er tiltrådt ny stilling i Erhvervsfremme Styrelsens Center for Innovation.

Nye akkrediteringer

Perioden fra 1. okt. 2000 – 1. april 2001

Certificering og inspektion

Produkt-certificering: Akkr. nr. 7011 UL International Demko A/S

Inspektion: Akkr. nr. 9036 Bactoforce ApS
9037 UL International Demko A/S

Prøvning Akkr. nr.

428 Højvang Miljølaboratorium
429 Elsam A/S, Studstrupværket
430 Rolls-Royce Marine A/S
431 European Fire & Conductivity Lab.
432 DMU, Afdeling for havmiljø

Bedriftssundhedstjenester

Godkendelser:
Novozymes A/S, Occupational Health Service

Yderligere information om de enkelte akkrediteringer kan søges i DANAK's register på www.danak.dk

EMAS 2 vedtaget

Den reviderede Europæiske Fællesskabsordning for miljøstyring og miljørevision - EMAS 2 - er endeligt vedtaget. Det skete med Europa Parlamentets vedtagelse d.14. februar 2001. Forordningen blev offentliggjort i EF Tidende 24. april 2001, og EMAS 2 trådte således i kraft den 27. april 2001.

Den endelige tekst til EMAS 2 findes på Europa Parlamentets hjemmeside samt på EMAS Help Desks hjemmeside (www.europa.eu.int/comm/environment/emas/index.htm).

Yderligere oplysninger: Emil Dyrelund Jakobsen, ej@efs.dk

Inspektion – MLA undervejs i EA

Forudsætningen for etablering af en multilateral aftale om gensidig anerkendelse på inspektionsområdet er, at der er enighed om evalueringsgrundlaget.

Standarden EN 45004 er fastlagt som bedømmelsesgrundlag, og efter et møde i marts er et udkast til revideret udgave af retningslinjen EA-5/01 (DANAK's Retningslinje nr. 8) vedtaget af EA's Inspektionskomite.

Hvis udkastet bliver accepteret ved EA's generalforsamling i juni, skulle evalueringerne kunne begynde i slutningen af året – og de første MLA-aftaler underskrives i efteråret 2002.

Selvom inspektion ofte udføres i forbindelse med nationale lovgivningskrav, kan en MLA på inspektionsområdet betyde en positiv udvikling for inspektionsopgaver med relation til handel over grænser.

Yderligere oplysninger: Karen Jensen, kje@efs.dk

DANAK KURSER OG MØDER

Dato	Titel	Målgruppe	Sted	DANAK's kontaktperson(er)
15.05.01	DANAK/DFM-kursus Mikrobiologi	Laboratorier	Dahlerups Pakhus	Hanne Christensen Lisbeth Lund Karin-Ulla Thaysen
30.05.01- 01.06.01	DANAK's grundkursus	Tekniske assessorer Laboratorier	Hjalet (Vordingborg)	Karin-Ulla Thaysen
13.06.01	DANAK/EUROLAB Anvendelse af EDB i akkrediteret kalibrering og prøvning	Laboratorier	Hotel Hesselet (Nyborg)	Peer Lang Pedersen Arne Kjær Sørensen Karin-Ulla Thaysen
20.09.01- 21.09.01	DANAK's opfølgning af grundkursus	Laboratorier Tekniske assessorer	Ferskvandscentret (Silkeborg)	Karin-Ulla Thaysen
26.09.01	DANAK/EUROLAB Anvendelse af EDB i akkrediteret kalibrering og prøvning	Laboratorier	Dahlerups Pakhus	Peer Lang Pedersen Arne Kjær Sørensen Karin-Ulla Thaysen
08.10.01- 10.10.01	DANAK/EUROLAB-kursus Usikkerhedsberegning – kemi	Laboratorier	Dahlerups Pakhus	Arne Kjær Sørensen Karin-Ulla Thaysen
14.11.01	DANAK/DFM-kursus Mikrobiologi	Laboratorier	Dahlerups Pakhus	Hanne Christensen Lisbeth Lund Karin-Ulla Thaysen
28.11.01	DANAK/EUROLAB Anvendelse af EDB i akkrediteret kalibrering og prøvning	Laboratorier	Dahlerups Pakhus	Peer Lang Pedersen Arne Kjær Sørensen Karin-Ulla Thaysen
03.12.01- 05.12.01	DANAK's grundkursus	Tekniske assessorer Laboratorier	Kollekole	Karin-Ulla Thaysen

Yderligere information: Karin-Ulla Thaysen, kt@efs.dk

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA EA

I nedenstående er det kun EA-10/15, der direkte relaterer til akkrediterede virksomheder.

Ref. No	Titel	Udgivet	Status
EA-1/01	EA Publications (list of all EA-publications)	MAR 2001	Revideret
EA-1/04	Memorandum of Understanding	FEB 2001	Revideret
EA-1/05	Contact Persons of EA Members, Associate Members, Contracts of Co-operation and observers	MAR 2001	Revideret
EA-1/08	EA Multilateral Agreement Signatories	DEC 2000	Revideret
EA-1/09	Status of EA Participation in APLAC Proficiency Testing (PT) Programmes	FEB 2001	Revideret
EA-1/10	Status of EA Interlaboratory Comparisons (ILC) in Calibration and Testing	FEB 2001	Revideret
EA-1/11	Meetings of Expert groups, Task forces and Joint working groups reporting to EA Committee C2 « Technical Activities »	FEB 2001	Revideret
EA-1/12	History of EA Interlaboratory Comparisons (ILC) in Calibration and Testing	FEB 2001	Revideret
EA-2/01-S2	EA Supplement 2 to EA-2/01, EA Rules of Procedure, Terms of Reference of EA Committee 2, Technical Activities	FEB 2001	Revideret
EA-2/01-S4	Supplement 4 to EA-2/01, EA Rules of Procedure – Proxy Procedure	FEB 2001	Ny
EA-2/09	EA Policy on the Accreditation of Providers of Proficiency Testing Schemes	SEP 2000	Ny
EA-10/15	EA Guidelines on the Calibration of Digital Multimeters	JAN 2001	Ny

NYE ELLER REVIDEREDE DOKUMENTER FRA DANAK

Ref. No	Titel	Udgivet	Status
TF 4	Regler om informationspligt	2000.11.06	Revideret. Ref. til DS/EN 45001 fjernet. Nyt krav vedr. sammenligningsprøvning samt tydeliggørelse.
RL 13	Kvalifikationskrav ved Miljøcertificering og Miljøverifikation	2001.02.07	Ny

DANAK

Erhvervsfremme Styrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Tlf: 3546 6000
Fax: 3546 6001
www.danak.dk

DANAK – Dansk Akkreditering – tilbyder akkreditering til virksomheder, der ønsker anerkendelse nationalt og internationalt af deres prøvnings-, og kalibreringsydelser samt certificeringsaktiviteter og inspektion. DANAK er en del af Erhvervsfremme Styrelsen.

DANAK-NYT

Udgiver: Erhvervsfremme Styrelsen.

Ansvarshavende: Ulla Jacobsen, informationschef.

Redaktion: Inge-Lise Clausen, DANAK,
Hanne Hellerup Jørgensen og Erik Ljunggren, INFO.

Grafisk og teknisk produktion: Brandt & Co.

Oplag: 2.000

Yderligere eksemplarer af DANAK-NYT kan rekvireres hos Erhvervsfremme Styrelsen, tlf. 3546 6666 eller printes fra www.danak.dk

DANAK-NYT og www.danak.dk

DANAK-NYT og hjemmesiden www.danak.dk – sidstnævnte også med information på engelsk - er de primære eksterne talerør, hvor kunder og interessenter kan hente nyheder om dansk akkreditering. DANAK er en del af Erhvervsfremme Styrelsens aktiviteter.

Yderligere orientering:
Erhvervsfremme Styrelsens Hotline,
tlf. 34 66 66 66

Down-load DANAK-NYT

På DANAK's hjemmeside (www.danak.dk) under "Nyt" kan DANAK-NYT hentes ned i form af en pdf-fil.

DANAK informationsfoldere

Informationsfolderne for henholdsvis laboratorier og certificeringsorganer er blevet opdateret. Folderne giver en generel orientering om den danske akkrediteringsordning og kan bl.a. anvendes af DANAK's kunder som informationsmateriale til kunder, ved udstillinger, konferencer eller i undervisning.

Folderne kan bestilles i Erhvervsfremme Styrelsens Hotline, tlf. 3546 6666.